

NURULLAH GENÇ'İN “GÜL VE BEN” İSİMLİ ESERİNDE “GÜL İMGESİ”

Abdulkerim DİNÇ*

ÖZET

Nurullah Genç, çağdaş Türk şiirinin önemli şahsiyetlerinden birisidir. Velûd bir şâir olan Genç'in eserlerinden birisi "Gül ve Ben"dir. Dramatik kurgulu ve üç bölümden oluşan eser, tamamen "gül" imgesi etrafında şekillenmekte, ruh bulmaktadır. Biz bu çalışmamızda, Türk-İslâm kültüründe yola çıkarak, "gül imgesi"nin Nurullah Genç'in "Gül ve Ben" isimli manzum eserinde görünüşünü dikkatlere sunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Nurullah Genç, Gül ve Ben, Gül imgesi, Hazreti Muhammed

“IMAGINATION OF ROSE” IN NURULLAH GENC'S “ROSE AND ME” WORK

ABSTRACT

Nurullah Genc is one the most important poets of Turkish contemporary poetry. One of the porms of Nurullah Genc, who is a productive poet, is “Rose and Me”. The poem which consist of three parts and a dramatic edition, takes form around the image of ‘Rose’. Within this study, it is tried to shed light on poetic view of ‘Rose İmagination’ in ‘Rose and Me’ within Turkish-Islamic point of view.

Key Words: Nurullah Genç, Rose and Me, Imagination of Rose, Hazreti Muhammed

Gül, bir botanikçi için "kuşburnudan (yabani gül) türetilen ve binlerce yıldan beri işlenerek çeşitlendirilmiş olan süs bitkisi veya bu bitkinin, kokulu, taç yaprakları katmerli çiçeği"dir (Büyük Larousse, 1999; 4824) ve "Rengi,şekli ve kokusu" bakımından Doğu edebiyatında en çok kullanılan motiflerden, imgelerden birisidir. Bunların başında onun her yönüyle Hz. Peygamber'e benzetilişi gelmektedir. Yunus Emre'nin "Çiçek eydür ey derviş gül Muhammed teridir" mısraında ifade ettiği gibi gülün

---

* Yrd.Doç.Dr. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,Türkçe Eğitimi Bölümü, 25000, Erzurum, Türkiye, akdinc@gmail.com

kokusunu Hazreti Muhammed'in terinden aldığına inanılır. Halk arasında gül koklamak sevaptır sözü de, daha çok bu çiçeğin Hz. Peygamber'in sembolü olmasından kaynaklanmaktadır. Gül koklandığında, gül yağı veya gül suyu ikram edildiğinde salat ü selam getirilmesi, bu inanın müslümanlar arasında köklü bir geleneğe sahip olduğunu gösterir. Mevlid törenlerinde gül suyu serpmek, bunun için yapılmış sanat eseri niteliği taşıyan gülâbdanların ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Tasavvufi sembolizmde gül ilahî güzelliği ifade ettiği gibi Allah'ın sevgilisi Hz. Muhammed'i de temsil eder. Bundan dolayı "verd-i Muhammedî" veya "gül-i Muhammedî" adı verilen gül şeklinde hilye-i şerifler yapılmıştır. Öte yandan tasavvufta servi vahdeti; gül de kesreti temsil ettiği için "serv-i gül endam" gibi sözlerle kesret altında gizlenen vahdet anlatılmak istenmiştir." (Cemal Kurnaz, 1996; 220)

Gül, edebiyatta bülbülle beraber düşünülen bir motiftir. Bütün sanatlar gül ve bülbül etrafında, birlikte düşünülerek kurulur. Bülbülsüz gül, gülsüz bülbül düşünülemez. "Gül nazlıdır, naz libası giyer ve naz uykusuna yatar. Vefasız ve zâlimdir. Efsaneye göre başlangıçta rengi kırmızı olmayan gül, bülbüle hiç yüz vermez. Gülün bu ilgisizliğine dayanamayan bülbül bir gün her şeye rağmen gidip gülün üzerine konar. Dikenler bülbülün gövdesine batarak kanatırlar. Gülün dibine dökülen bu kanlar onun kökünden damarlarına doğru yayılır ve gül o günden sonra kan rengine bürünür."(Cemal Kurnaz, s.220) Doğu'dan mülhem "Gül ve Bülbül" hikâyesinde Oscar Wilde da, gülün doğuşunu, rengini bülbülün kanıyla açıklar. Gül varlığını, bülbüle borçludur. Bülbül, gül fidanının dikenine göğsünü dayayacak en güzel şarkılarını söyleyecek, o minik göğsünden damlayan kanlardan gül doğacaktır.

Edebiyatımızda, "Gül ve Ben"de de zikredilen Kara Fazlı'nın "Gül ü Bülbül"ü gibi gül'e dair pek çok mesnevî kaleme alınmıştır. Bunlardan, Bekâyî'nin, Gazi Girây'ın, Lutffî'nin ve Niyazî'nin Gül ü Bülbül mesnevilerini sayabiliriz. Gül ve bülbül konulu bu müstakîl eserler hemen hemen birbirinin tekrarı gibidirler; işlenişleri farklıdır. Ancak içlerinde en tanınmış Kara Fazlı'nın Gül ü Bülbül'üdür. Alegorik bir eser olan Gül ü Bülbül'de "Gül ruhu, Bülbül gönlü, Nergis sağ duyuyu, Meltem nefsi, Servi doğruluğu, Irmak saflığı, Diken kin ve kibri..." (Özkan, 1996; 222-223) temsil ederler. (Nurullah Genç'in eserinde, Gül'ü âşığa anlatan meltem, gülden haber getiren ise nergistir. Servi, Irmak... eserin ikinci bölümünde başlıklardır.)

Nurullah Genç'in "Gül ve Ben" isimli eserinde, ismi zikredilen çiğdem, zambak, gelincik, karanfil sümbül, erguvan, lâle, nergis, zerrin, nilüfer ve lâtin çiçeğiyle birlikte bir sanata, bir kültüre, bir felsefeye, insanlığın hastalığı için bir şifa reçetesine dönüşür.

Bir mesnevi olarak kabul ettiğimiz "Gül ve Ben" ise, edebiyatımızda bu konuda yazılmış mesnevilerden hem şekil, hem de muhteva olarak

tamamen ayrıdır. Şâir, kültürümüze ait hayâl unsurlarını, imajları ve motifleri malzeme olarak kullanırken onların geleneksel anlamlarını değiştirmez; kendi icadı orijinal imajlarla birlikte, gülü tarif için bir vasıta olarak kullanır sadece... Diğer taraftan, bu konudaki hemen bütün mesnevîler, dikene rağmen gül ve bülbülün vuslatıyla sonuçlanırken, Gül ve Ben'de, Âşığın gül karşısındaki hâli hayâl kırıklığıdır. Gül, ne cilveli, şuh, vefasız, zâlim sevgili, ne de mistik anlamlar yüklenen bir hayâldir; o, "Gül ve Ben"de tarihi bir misyon yüklenir.

Nurullah Genç eserine "Gül ve Ben" adını koyar... Neden bu ismi tercih ettiği, eserinin başına koyduğu dörtlükte açıklığa kavuşuyor:

benim hülyâm nerede
nerede kibirli gül
bir ömür öter bende
bende ölür her bülbül

Eserin anahtarı mahiyetindeki bu dörtlükte Şâir, gülün karşısına, bülbül yerine kendi ben'ini koyar. Dörtlük, "Bir ben vardır bende, benden içeru" mısramı çağrıştırırsa da, Yunus Emre'de "ben" kavramı, Genç'ten farklıdır.

Nurullah Genç, geçmiş-gelecek bütün zamanları, bütün mekânları ve eşyayı gülle kuşatır. Kullandığı zengin tarih, mit, efsane ve masal malzemesini de gülü açıklama yolunda kullanır. İnsanlığın kurtuluşu, saadeti de "gül"dedir. Çünkü kâinatın yaratıcısının, âlemlere rahmet olarak gönderdiği, Habîb'i güldür; gül de Habîb'in terinden yaratılmıştır. Onun içindir ki, "gülün türevidir bütün çiçekler"... Genç'in eserinde gül: doğudadır, batıdadır, şehzâdedir, prensestir, kraldır, kibirlidir, maraldır, yeryüzü tahtında hep ışıldayandır, zürafanın deseninde gül iz vardır; karıncanın ayağındaki tozdur, Gül, sonsuzluktur, asırlar, çağlar güldür... Yıldızlar, gecenin gül tomurcuğudur. Toprağa atılacak tohumlar gül tohumudur... Havaya, suya ve toprağa düşen cemredir gül... Bir gül dumanı çökmüştür; bulutlar gülsuyu ve rahmet gül yağmurudur; hasat gül hasadıdır...

Bütün aşklar gül aşkıdır.. Zindanlar gül, âşıklar gül delisi, yaralar gül yarası, yürünen izler gül izi, duyulan sesler gül sesidir... Ve vefa gülü, şifa gülü, sultan gülü, gül havalarıyla gelecek gül pınarlarından içecektir âşıklar...

Bir gül isyanı başlamış; gül çadırları kurulmuştur ve pusatlar güldür; yelesi gül atlar şaha kalkmış; yazılacak destan gül destanıdır... Ve gelecek gül rahmindedir, tutunulacak tek ip gül ipidir (ayet-i kerimeyi hatırlayalım); Veda tepelerinde (İslâm devleti) kurulan da gül devletidir...

Eser, üç bölümdür. Dramatik kurgulu üç bölüm... Birinci bölüm, Kur'an'daki huruf-ı mukataa benzeri, her biri bir harf taşıyan üç alt bölümden

müteşekkildir. Elif-Lam-He.. "Allah" kelimesi de bu harflerden oluşmakta. Eserine Allah lafzıyla başlayan Şâir, bu bölümde okuyucusunu dramatik duruma da hazırlar. Bölüm başında bir üst başlık vardır: "Meltemden Duyduklarım". Genç, klâsik edebiyatımızda çokça kullanılan Sabâ Yeli yerine Meltem'i işler. Kara Fazlî'nin eserinde nefsi temsil eden Meltem, "Gül ve Ben"de doğruyu, gerçeği ve güzeli gösterecektir. Meltem, ölüye can bahşeden İsa-Mesih nefesi gibi bütün bir tarihi, bütün bir destanı, gül etrafında yeniden canlandırır. Tarihin, destanın, kültürün, kimliğin adı yeniden konulur: Gül...

Nurullah Genç, Gül'ün tarihini İslâmıla başlatmaz. Türklerin binlerce yıllık destanının parçaları olan Dede Korkut Hikayelerinden "Boğaç Han" da, Şâire ilhâm verir. Hikâye şöyledir: "Kırk namert, Oğuzun genç beyi Boğaç'ı bir avda babası Dirse Han'a vurdururlar. Buğaç'ın annesi oğlunun ilk avıdır diye büyük bir hazırlık yapmıştır. Fakat gelenler arasında oğlunu göremeyince deliye döner. Kırk namert, çocuğun avda olduğunu söylerler ise de annesi durmaz, kırk ince belli kızı yanına alarak av yerine gider. Bir çukurda çocuğu kanlar içinde bulurlar. Buğaç korkmamalarını söyler ve yaralanınca Hızır'ın gelerek yarasını sıvazladığını, "sana bu yaradan ölüm yoktur, ananın sütü ile dağ çiçeği sana merhemdir" dediğini anlatır. Buğaç'ı getirip babasından gizli olarak tabiplere verirler. Kırk günde iyileşir." (Ergin,1994;5)

Bu hikayede yanyana gelen "ana sütü ve dağ çiçeği", Türklerin kültürlerini ve tabiatla münasebetlerini anlamak bakımından üzerinde dikkatle durulması gereken bir motiftir. Boğaç Han'ın, Genç'in mısraına göre "yarasına güller sürmesi", İslâm'da şifayı bulmasıdır. O zaman Türkün keskin kılıcı, İslâmıla, gül kılıcına dönüşecek ve kıvılcımlar saçacaktır. İslâmın bayraktarlığını yapacak olan bu kavim, "İstanbul'un dudağına gülü dokunduracaktır".

Peygamber Efendimiz, İstanbul'un mutlaka fethedileceğini müjdeler. Sultan II. Mehmed'e kadar nice büyük kumandan bu müjdeyi gerçekleştirmek, Hazreti Muhammed'in övgüsüne mazhar olmak ister.İslâmın doğduğu coğrafya düşünülünce, hadis-i şerif üzerinde daha bir dikkatle düşünmek gerekir. Neden İstanbul?.. Allah'ın ismini yeryüzüne hakim kılmak isteyen her kumandan gibi Ertuğrul Gazi de, "İslâmbol'u aç, gülizar yap" der vasiyetinde... Vasiyetini iki asır sonra yine bir torunu getirecektir yerine...

Bir bahar günü yani gül mevsimi başlangıcında Gülbahar ebenin ellerinde Peygamber'in övdüğü kumandan dünyaya gelir. Sabah namazını henüz kılmış, Kur'an okumakta olan babası Murad Han, bahçesinde açan Muhammed gülüne, yine Hazret-i Muhammed'in adını verir ve "Şehzade Mehmed'immin kudümünün şerefine âleme gül-âb-ı meserret saçılın!" diye

emreder (Ayvazoğlu,1996;36). O Muhammed ki, terinden yaratılmıştır gül... Murad bahçesinde açan Mehmed ise:

gülü İstanbul'un dudaklarına
gülün dudaklarına İstanbul'u

değdirecek kumandandır. Gülbahar elinde dünyaya gelen, güllerle karşılanan, gül adı verilen Sultan ve İstanbul... Fatih Sultan Mehmed'in eşlerinin adları da ilginçtir: Gülşah, Gülbahar ve Çiçek. Nakkaş Sinan'ın minyatüründe Fatih gül koklamaktadır. Ayvazoğlu: "Nakkaş Sinan Bey'in ünlü minyatüründe Fatih'in kokladığı gül, bu güllerden hangisini temsil ediyordu acaba? Belki de dünyanın -onun elinde açılan- en güzel gülünü, İstanbul'u..." (Ayvazoğlu.1996; 36) derken Nurullah Genç'le aynı duyguları paylaşmaktadır.

Fatih'in gül çağını açtığı İstanbul gülzâra döner, her sokağı gül isimleriyle anılan... Efsanelerle süslenen ve bugün hatıralarımızdan ve hafızalarımızdan silinen nice çiçek isimli sokak...Ve İstanbul, 19. yüzyıla beraber gömlek değiştirir, kimlik değiştirir... Hazreti Peygamber'in mutlaka fethedileceğini müjdelediği İstanbul'un dudaklarına dokunan, artık gül değildir. Gül bahçeleri, gülzârlar, Marly bahçelerine dönüşür; gözü yaşlı, gözlerinden gül damlası dökülen, sürgüne gönderilen Harem Ağalarına rağmen...

Üçüncü Selim'le beraber başlayan değişim, sadece gülzârı değil, his ve tefekkür dünyamızı da tarümar eder. Gül, lâle bahçeleri tarümar edilerek yerine konulan ve estetik dünyamıza yabancı Marly bahçeleri, ilk önce Yirmisekiz Mehmed Çelebi'nin Sefâretname'sinde zikredilir. Çelebi'nin Fransa'da gördüğü ve hayranlıkla bahsettiği; Beşir Ayvazoğlu'na göre Doğu'dan alınan "bu tarz peyzaj mimarisi, XIV. Louis'nin Marly-le-Roi yazlık sarayında uygulanmıştır ilk... Marly tarzı bahçe mimarisi, 18. yüzyılın ilk yarısında Kağıthane'de inşa edilen Sâdabâd Sarayı çevresinde uygulanır. Türk bahçe sanatındaki ilk kapsamlı uygulamasını gördüğümüz batı stilleri etkisi, giderek yaygınlaşmış; 19. yüzyılda Türk bahçesine batı stilleriyle mecedilmiş kompozit bir dil getirilmiştir."(Evyapan.1995;15)

Marly üslûbunu, Nuruosmaniye Camiî, Muzıka-i Humayûn ve diğer sanatlardaki değişimle birlikte düşünmek gerekir. Bahçe üslûbumuzdaki bu farklılaşma, görsellikle alâkalı alelâde bir farklılaşma değildir zira..."Hiç batmayan güneşi toprağında" batıranlar, şimdi gülbahçelerini Marly üslûbu bahçelere çevirmiştir; şimdi "Gülizâr yapmalı şu İstanbul'u" diyen Ertuğrul Gazi'nin kabrinde hüznün vardır ve mezar taşlarının gözleri doludur; şimdi Fatih'in dudaklarına dokunan gül değildir...Ve hatıralarda kalır "Mor Salkımlı Evler"... Mor Salkımlı Ev, Halide Edip Adıvar'ın çocukluğunu geçirdiği evini anlattığı hatıra eseri... Adıvar, çocukluğunu geçirdiği bu evi unutamaz. Beşiktaş'taki bu ev, aslında kaybettiğimiz ve hatıraları süsleyen,

maddi ve manevi kültürümüzün mütevazı numûneleridir. Ayvazoğlu'na göre, "19. yüzyılın başlarından itibaren bozulan bahçe, tabiatıyla mimarimize rağmen Mor Salkımlı Ev gibi, birçok insanın hatıralarını hâlâ süsleyen güzel Türk evlerinin küçük bahçeleri, bu tesirlere karşı yakın zamana kadar direnmiştir. Birer birer yıkılıp yerlerine lenduha apartmanlar dikilinceye kadar..." (Ayvazoğlu.1995;100)

İpek nağmeleri, çiçeklerin dilini unutanlar, hiç batmayan güneşi toprağında batırır. Bir lâtin çiçeğine aldanan bakışlar, o her yanı gül kokan nakışları da unuttur. Unutanların ve hiç batmayan güneşi toprağında batıranların kalbinde yatan yine gül aşkıdır ve umut, yollara düşüp onu bağında bulmaktır. Ölü balığı ve turnayı canlandıran şifa gülü, vefa gülü, can gülü, yeniden doğuştur. O, herkesin olan sultan gülü arar:

düş yollara, iki gözün aksa da
kavuş güle, gül seni bıraksa da

İşte "Gül ve Ben" in birinci bölümü ve ikinci bölümü, Beşir Ayvazoğlu'nun tarihini yazdığı çiçekler dünyasının mısralarda hayat bulmuş görünüşüdür.

Klâsik sanatımızda saltanatını sürdüren gül, günlük hayatımızda dantel dantel çehiz, halılarımızda, kilimlerimizde nakış, mendillerimizde oya, kızlarımıza isim olur. Elbet, gül saltanatını sürdürürse, saraylar gül, sultanın tacı, tahtı, bağı, duvarı da gül olacaktır. Ümmî Sinan:

gül alırlar gül satarlar
gül den terazi tutarlar
gülü gül ile tartarlar
çarşı pazarı güldür gül

der. Nurullah Genç ise:

"sevdalılar gül alıp gül satarlar
gül olanlar, gül tahtında yatarlar" der.

Bu bölümde ve daha sonra Gül etrafında kurulan imajların kaynağı sadece İslâm değil, Türk tarihi, klâsik edebiyatımız, tasavvuf, mitoloji ve efsane dünyasıdır.

Şarap tanrısı Dionizos'un Doğudaki karşılığı Cemşid'dir. İran kültüründe ve Türk edebiyatında da şarabı Cemşid'in bulduğu sanılır. Şarabın rengi ile gülün rengi arasındaki benzerlikten yola çıkılarak, edebiyatımızda tasavvufî anlamlar yüklenen şarabı, Nurullah Genç, güle dönüştürür. Sadece Cemşid'in şarabını değil, şehidin şakağındaki kan da güldür. Zira, cennetle müjdelenen ve kanlarıyla defnedilen şehitler, Peygamber'in sancağı altında şakaklarında kanlarıyla toplanacaklardır.

Gül ve Ben'de, Bâğ-ı Halvet, Bâğ-ı Vefâ, Bâğ-ı Sefâ gibi, Hüseyin Baykara vezirlerinin Herat'ta yaptırdıkları saraylar ve bahçelerden Bâğ-ı Hıyabân da, Doğu bahçe kültüründe ve edebiyatta şöhret bulmuştur. Musıkîli, şiirli, büyüğü Hüseyin Baykara Fasılları bu bahçelerde yapılmıştır ve efsane gibi asırlardan beri dilden dile anlatılagelmiştir.

Doğu bahçeleri, civa havuzları, gümüş ağaçlar gibi masal atmosferi yaratırlar. Bu bahçeler adeta cennetten köşedirler. Eserde geçen Me'vâ da, Allah'ın müminlere vadettiği sekiz cennetten biridir. Diğerleri, Huld, Naim, Aliye, Adn, Firdevs, Darü's-selam ve Hayevan'dır.

Tekke kültürümüzde de gül zengin bir lûgate sahiptir. Sadece Gülşenî tarikatı ve bu tarikatın adab ve erkânına bakmak bile bu zenginliği gösterir. "Rivayete göre Hz. Ali son nefesini vermeden önce Selman-ı Farisi'den bir deste gül istemiş ve getirilen gülleri kokladıktan sonra ruhunu Hakk'a teslim etmiştir. Bundan dolayı Bektaşîlik'te gül önemli bir semboldür." (Kurnaz,1996;221) "Kadiri tarikatı alâmeti olarak arakiyenin tepesine çuhadan dikilen daire şeklindeki parçaya da gül adı verilmiştir. (...) Rıfâîler'in zikir esnasında ateşte kızdırıp yaladıkları demire gül, bu işe de "gül yalamak" adı verilir." (Kurnaz,1996,221)

Nurullah Genç'in: "dervişlerin erguvanda gördüğü" mısraında geçen erguvan ve dervişler, Güller Kitabı'nda anlatılır: Bursa'da yüzyıl öncesine kadar devam eden ve Evliyâ Çelebi'nin Erguvan Cemiyeti Faslı diye bahsettiği Erguvan Bayramı her yıl Nevruz başlarında yapılır. Anadolu'nun her yanından gelen dervişler, bu bayramda, Emir Sultan türbe ve dergâhını ziyaret eder, sabahlara kadar zikrederlermiş.

"Arzuhal" üst başlığını taşıyan İkinci bölüm de kendi içinde yedi bölümden oluşmaktadır: Irmağa, Serviye, Geceye, Aya, Sabaha, Güneşe, Ulu Tanrı'ya... Bu yedi başlık altında, Meltemden gülün adını öğrenen ve gül aşkına tutulan Aşık, Irmağa, Serviye, Geceye, Aya, Sabaha ve Güneşe ve sonunda Ulu Tanrı'ya gülü sorar:

ırmağa yaklaştım; akarak gitti
servi gözü yaşlı bakarak gitti
gece, تنها koydu beni dünyaya
kanlı çılgılığımı duyurdum aya
acıdı hâlime gökte her yıldız
sabah, saçlarımı okşadı yalnız
güneş bile derman olmadı bana
son bir ümid ile yöneldim sana
boynumu kırdım da kapına geldim

Ulu Tanrı'ya yalvarıştan sonra, duası kabul olur ve "yitik bağı"nı bulur. "Buldum Yitik Bağı" üst başlığını taşıyan "Heyecan" isimli bölümde, sevgilinin yurdunu bulan âşık, nergisle konuşur ve gülden suval eder. Ancak, kibirli gül istihza ile kendisini gerçekten seven âşığı reddeder. Gülünü bulan âşık, bu red ile yeniden hüznü kapılır. Gül başlığını taşıyan bölümde, Âşık güle karşı bir gazel söyler. Gazelde, kendi küllerinden yeniden doğan kaknus'a telmih vardır:

uzandıgım her hayal tutuşturdu ömrümü
her yangınla yeni bir yangın düştü cana gül

Kaknüs, Simurg, Anka (Zümrüdüanka) ve Kafdağı, Gül ve Ben'de zikredilirler. Bu dört kavram birbiriyle yakından alakalıdır.

Geçici, bir baharlık, halk arasında "Ben yârime gül demem/Gülün ömrü az olur" dediği gibi kısa ömürlü, fani ve aldatıcı gül yerine hakiki gülü bulan Âşık, gül tufanı içinde dualarla ve niyazlarla bir geleceği muştular:

gölgeler şehrinde gül, kimseye kalmayacak
ötelere şehrinde gül, bir daha solmayacak

Turuncu, kırmızı, yeşil renklerin cümbüşünde ve misk ü amber, kâfur kokuları içinde, İrem aldatıcılığı yerine gülün gerçeğini gösterir.. Pusat koyup gül alan ve seccadesi sularında bir dervişe dönüşen sipahilerin, nesilleri böylece gül alıp gül satacaklardır. Zehirli Ebucehil karpuzunu gülbeşekere dönüştüren gül tufanı, Nemrut'un Hz. İbrahim'i attığı ateşi gül bahçesine çevirecektir.

KAYNAKLAR

- AYVAZOĞLU, B., Nerde O Eski Bahçeler, O Eski İstanbul, Sanat Dünyamız Bahçe Kültürü, Sayı: 58, Kış, İstanbul 1995.
- AYVAZOĞLU, B., Güller Kitabı, Ötüken Yayınları, İstanbul 1996.
- ERGİN, M., Dede Korkut Kitabı-I, Ankara 1994.
- EVYAPAN, G., 18. ve 19. Yüzyıllarda Türk Bahçe Sanatında İzlenen Batı Etkileri, Sanat Dünyamız, Bahçe Kültürü. Sayı: 58, Kış.İstanbul 1995.
- GENÇ, N. "Gül ve Ben", Timaş Yayınları, İstanbul 2003.
- KURNAZ, C. "Gül", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, cilt: 14, s. 220 Ankara 1996.
- ÖZKAN, M., "Gül", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, cilt:14 sayfa:222-223, Ankara 1996.